

METODYKA SPORZĄDZANIA UMÓW GOSPODARCZYCH

Aleksandra Cempura, Anna Kasolik

EDYTOWALNE WZORY
DOSTĘPNE ONLINE

WYDANIE **6**

METODYKA SPORZĄDZANIA UMÓW GOSPODARCZYCH

Aleksandra Cempura, Anna Kasolik

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

METODYKI

WYDANIE

6

Stan prawny na 1 listopada 2019 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne i łamanie
Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-076-4
6. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	13
WPROWADZENIE	15
ROZDZIAŁ 1	
OGÓLNE REGULACJE DOTYCZĄCE ZOBOWIĄZAŃ UMOWNYCH	17
1. Wstęp	17
2. Oświadczenia woli	19
2.1. Pojęcie oświadczeń woli	19
2.2. Wykładnia oświadczeń woli	23
2.3. Wykładnia umowy	25
2.4. Problematyka wad oświadczeń woli	31
2.4.1. Brak świadomości lub swobody w podjęciu decyzji i wyrażeniu woli	32
2.4.2. Pozorność	35
2.4.3. Błąd	38
2.4.4. Groźba	41
2.5. Problematyka uchylania się od skutków oświadczenia woli	42
3. Pojęcie i struktura stosunku zobowiązaniowego	45
3.1. Pojęcie stosunku zobowiązaniowego	45
3.2. Struktura stosunku zobowiązaniowego	50
3.3. Umowa jako stosunek zobowiązaniowy	52
3.3.1. Zawarcie umowy	53
3.3.2. Uchylenie się od zawarcia umowy	54
3.3.3. Zmiana umowy	56
3.3.4. Wygaśnięcie umowy	58
4. Pojęcie i zakres zasady swobody umów	60
4.1. Pozytywna strona zasady swobody umów	61
4.2. Wyznaczanie granic swobody umów	62
4.3. Skutki przekroczenia zakresu swobody umów	66
4.3.1. Wyzysk	66
4.3.2. Niemożliwość świadczenia	67
4.3.3. Szczególne przypadki ograniczenia zasady swobody umów	67
5. Szczególne zasady i klauzule wyznaczające treść zawieranej umowy	68
5.1. Zasada trwałości umów	68
5.2. Zasada współdziałania	69

5.3. Zasada dobrej wiary (dobrych obyczajów)	71
5.4. Zasada uczciwego obrotu (uczciwości kupieckiej)	71
5.5. Klauzula społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa	72
5.6. Klauzula zwyczaju	72
6. Zawieranie umów w obrocie konsumenckim	73
6.1. Pojęcie wzorców umownych	75
6.2. Charakter prawny wzorców	76
6.3. Zawarcie umowy przy użyciu wzorca	77
6.4. Niedozwolone postanowienia umowne w umowach konsumenckich	79
6.5. Umowy zawierane z konsumentem poza lokalem przedsiębiorstwa	80
6.6. Umowy z konsumentem zawierane na odległość	81
6.7. Zagadnienia szczególnie związane z umowami z udziałem konsumenta	83
6.8. Wzorce umów w handlu elektronicznym	85
7. Forma umowy	86
7.1. Rodzaje formy czynności prawnej	86
7.2. Elementy konstrukcyjne zwykłej formy pisemnej	87
7.3. Elementy konstrukcyjne kwalifikowanej formy pisemnej	93
7.3.1. Forma pisemna z urzędowym poświadczeniem podpisu	93
7.3.2. Forma aktu notarialnego	95
7.3.3. Forma pisemna z datą pewną	99
7.4. <i>Pactum de forma</i>	100
7.5. Skutki niezachowania formy zastrzeżonej	102
7.5.1. Forma pisemna zastrzeżona <i>ad probationem</i>	102
7.5.2. Forma pisemna zastrzeżona <i>ad solemnitatem</i>	105
7.5.3. Forma <i>ad eventum</i>	108
7.6. Forma następczych czynności prawnych	108
8. Systematyka wadliwych czynności prawnych	110
8.1. Nieważność umowy	110
8.1.1. Sprzeczność umowy z prawem jako przesłanka jej nieważności	113
8.1.2. Sprzeczność umowy z właściwością stosunku	114
8.1.3. Sprzeczność umowy z zasadami współzycia społecznego	115
8.1.4. Konsekwencje nieważnych zapisów umownych	117
8.2. Bezskuteczność czynności prawnej	121
8.2.1. Bezskuteczność zawieszona	121
8.2.2. Bezskuteczność względna	125
9. Wykonanie zobowiązań wynikających z kontraktu	127
9.1. Wykonanie zobowiązania	127
9.1.1. Wykonanie zobowiązania w całości lub części	128
9.1.2. Jakość świadczenia	128
9.1.3. Zarachowanie świadczenia na poczet kilku długów	129
9.2. Osobisty charakter świadczenia dłużnika	130
9.3. Zasada współdziałania wierzyciela	133
9.4. Miernik staranności	134
9.5. Miejsce i czas wykonania zobowiązania	136
9.5.1. Miejsce wykonania zobowiązania	136
9.5.2. Termin wykonania zobowiązania	138
9.6. Wykonanie zobowiązania o charakterze wzajemnym	141

9.7. Prawo zatrzymania	142
10. Przesłanki i zasady odpowiedzialności kontraktowej	145
10.1. Przesłanki odpowiedzialności kontraktowej	145
10.1.1. Uwagi ogólne	145
10.1.2. Odpowiedzialność za <i>culpa in contrahendo</i>	150
10.2. Zasady odpowiedzialności kontraktowej	152
10.3. Umowna modyfikacja zasad odpowiedzialności kontraktowej	154
10.4. Następcza niemożliwość świadczenia	157
10.5. Opóźnienie a zwłoka dłużnika	160
10.6. Zwłoka wierzyciela	163
10.7. Odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umów wzajemnych	165
10.8. Zbieg odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej	169

ROZDZIAŁ 2

KOMPARYCJA UMOWY	173
1. Pojęcie komparacji umowy	173
2. Zdolność kontraktowa	173
3. Struktura komparacji umowy	174
3.1. Nazwa umowy	174
3.2. Data i miejsce zawarcia umowy	175
3.3. Preambuła	176
3.3.1. Uwagi ogólne	176
3.3.2. Przykładowe propozycje preambuły	176
3.4. Strony umowy	177
3.4.1. Osoba fizyczna	177
3.4.1.1. Indywidualizacja osoby fizycznej	178
3.4.1.2. Konsumenty	178
3.4.1.3. Przedsiębiorcy	179
3.4.1.4. Firma jako oznaczenie przedsiębiorcy	181
3.4.1.5. Zawarcie umowy przez osobę pozostającą w związku małżeńskim	186
3.4.2. Osoby prawne	189
3.4.2.1. Uwagi ogólne	189
3.4.2.2. Skarb Państwa	191
3.4.2.3. Państwowe osoby prawne	192
3.4.2.4. Jednostki samorządu terytorialnego	195
3.4.3. Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	197
3.4.4. Kościelne osoby prawne	197
3.4.4.1. Kościół katolicki	197
3.4.4.2. Pozostałe kościoły i związki wyznaniowe	199
3.5. Reprezentacja podmiotów przy zawieraniu umowy	199
3.5.1. Spółka cywilna	200
3.5.2. Spółka jawna	202
3.5.3. Spółka partnerska	204
3.5.4. Spółka komandytowa	206
3.5.5. Spółka komandytowo-akcyjna	207

3.5.6. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	208
3.5.7. Spółka akcyjna	210
3.5.8. Prosta spółka akcyjna	213
3.5.9. Spółdzielnia	216
3.5.10. Wspólnota mieszkaniowa	217
3.5.11. Fundacja	218
3.5.12. Stowarzyszenie	219
3.5.13. Skarb Państwa	222
3.5.14. Jednostki samorządu terytorialnego	223
3.6. Pełnomocnictwo	225
3.6.1. Uwagi ogólne	225
3.6.2. Zawarcie umowy z osobą do tego nieupoważnioną	227
3.7. Prokura	229
4. Wzory komparycji z praktycznymi wyjaśnieniami	231
4.1. Skarb Państwa – minister	231
4.2. Wojewoda	232
4.3. Urząd wojewódzki	232
4.4. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	233
4.5. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad	233
4.6. Przedsiębiorstwo państwowe	234
4.7. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	234
4.8. Agencja Mienia Wojskowego	235
4.9. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	237
4.10. Sądy powszechne	238
4.11. Prokuratura	239
4.12. Policja	239
4.13. Straż miejska	240
4.14. Państwowa Straż Pożarna	241
4.15. Urząd skarbowy	242
4.16. Izba administracji skarbowej	242
4.17. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	243
4.18. Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	243
4.19. Gmina	244
4.20. Jednostka organizacyjna gminy	246
4.20.1. Ogród zoologiczny	246
4.20.2. Przedszkole	246
4.20.3. Szkoła podstawowa	246
4.21. Miasto stołeczne Warszawa	247
4.22. Powiat	247
4.23. Województwo	249
4.24. Muzeum	250
4.25. Teatr	251
4.26. Stowarzyszenie	251
4.26.1. Ochotnicza straż pożarna	252
4.26.2. Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (GOPR)	253
4.26.3. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR)	253
4.26.4. Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR)	254

4.27. Uczelnia	254
4.28. Fundacja	255
4.29. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej	255
4.30. Spółdzielnia	256
4.31. Wspólnota mieszkaniowa	257
4.32. Związki zawodowe	258
4.33. Instytut badawczy	259
4.34. Spółka cywilna	260
4.35. Spółka jawna	261
4.36. Spółka partnerska	262
4.37. Spółka komandytowa	263
4.38. Spółka komandytowo-akcyjna	264
4.39. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	266
4.40. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji	268
4.41. Prosta spółka akcyjna	268
4.42. Spółka akcyjna	269
4.43. Spółka akcyjna w organizacji	270
4.44. Syndyk	271
4.45. Sądowy zarządca nieruchomości	272
4.46. Towarzystwo budownictwa społecznego (TBS)	273
4.47. Kościelne osoby prawne	274

ROZDZIAŁ 3

PODSTAWOWE POSTANOWIENIA UMOWNE	276
1. Proces formułowania postanowień umownych	276
1.1. Oferta	277
1.1.1. Uwagi ogólne	277
1.1.2. Oferta w postaci elektronicznej	281
1.2. Negocjacje	283
1.3. List intencyjny	283
1.4. Przetarg i aukcja	284
2. Elementy treści umowy	288
2.1. Uwagi ogólne	288
2.2. Preambuła	288
2.3. Słownik pojęć umowy	291
2.4. Postanowienia wstępne	293
2.5. Przedmiot umowy	294
2.5.1. Uwagi ogólne	294
2.5.2. Świadczenia jednorazowe, okresowe, ciągłe	296
2.5.3. Świadczenia podzielne i niepodzielne	297
2.5.4. Świadczenia oznaczone indywidualnie i rodzajowo	299
2.5.5. Świadczenie pieniężne i odsetki	299
2.5.6. Umowy odnoszące się do osób trzecich	301
2.5.6.1. Uwagi ogólne	301
2.5.6.2. Umowa o świadczenie przez osobę trzecią – art. 391 k.c.	301
2.5.6.3. Umowa o zwolnienie dłużnika od obowiązku świadczenia – art. 392 k.c.	303

2.5.6.4. Umowa na rzecz osoby trzeciej – art. 393 k.c.	305
2.6. Postanowienia dotyczące wymagalności świadczeń	308
2.7. Miejsce wykonania umowy	309
2.8. Podstawowe obowiązki stron	310
2.9. Sposób spełnienia świadczenia	313
2.10. Terminy spełnienia świadczeń	314
2.11. Materiały i siła robocza	315
2.12. Wartość umowy	315
2.13. Sposób rozliczenia i płatności	316
2.14. Odpowiedzialność za szkodę	316
2.15. Czas zawarcia umowy	317
2.16. Dodatkowe zabezpieczenia	317
2.17. Postanowienia końcowe	318
2.18. Omówienie skreśleń i pomyłek	319
2.19. Podpis	319
2.20. Załączniki do umowy	320

ROZDZIAŁ 4

KLAUZULE UMOWNE	321
1. Klauzula dotycząca przejścia korzyści i ciężarów oraz niebezpieczeństwa	321
2. Klauzula miejsca wykonania umowy	324
3. Wynagrodzenie kosztorysowe	326
4. Wynagrodzenie ryczałtowe	332
5. Wykonanie zastępcze	336
6. Klauzula dotycząca podwykonawców	339
7. Zadatek	343
8. Zaliczka	349
9. Klauzula przejścia majątkowych praw autorskich	352
10. Klauzula dotycząca udzielenia licencji	363
11. Odsetki	370
12. Kara umowna	378
13. Warunek	389
14. Termin	395
15. Klauzula <i>rebus sic stantibus</i>	399
16. Siła wyższa	405
17. Gwarancja	409
18. Zabezpieczenie wekslowe	417
19. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	422
20. Hipoteka	427
21. Zastaw	433
22. Klauzula czynności z samym sobą	438
23. Klauzula zakazu konkurencji	444
23.1. Uwagi ogólne	444
23.2. Zakaz konkurencji w umowie agencyjnej	448
23.3. Zakaz konkurencji w umowie zawieranej z pracownikiem	449
23.4. Modyfikacje, przykłady, orzecznictwo	452
24. Klauzula poufności	457

25. Klauzula waloryzacyjna	464
26. Klauzula umownego prawa odstąpienia	468
27. Odstępne	475
28. Zapis na sąd polubowny	478
29. Klauzula prorogacyjna	483
30. Klauzula dotycząca jurysdykcji	486
31. Klauzula salwatoryjna	490
32. Klauzula języka	492
33. Koszty związane z zawarciem umowy	495
34. Zmiana umowy	496

ROZDZIAŁ 5

UMOWY PODSTAWOWE	502
1. List intencyjny	502
2. Umowa przedwstępna	507
3. Umowa ramowa	517
4. Umowa o świadczenie przez osobę trzecią (art. 391 k.c.)	533
5. Umowa o zwolnienie dłużnika przez osobę trzecią z obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.) a umowa o przejęcie długu (art. 519 k.c.)	538

ROZDZIAŁ 6

PRZYKŁADOWE UMOWY	548
1. Umowa cesji wierzytelności	548
2. Umowa czarterowa	552
3. Umowa o dzieło (umowa o wykonanie projektu architektonicznego)	556
4. Umowa zlecenia	575
5. Umowa o świadczenie usług serwisowych	582
6. Umowa sprzedaży	588
7. Umowa zastawu na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	605
8. Umowa zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	611
9. Umowa spółki cywilnej	620
10. Umowa o roboty budowlane	637
11. Umowa konsorcjum	651
12. Umowa spółki jawnej	661
13. Umowa spółki partnerskiej	672
14. Umowa spółki komandytowej	682
15. Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	691
16. Porozumienie weksłowe	712
17. Umowa faktoringu niewłaściwego	715
18. Umowa faktoringu właściwego	720
19. Umowa o prawo dostępu do strony internetowej (hostingowa)	723
20. Umowa leasingu operacyjnego	727
21. Umowa leasingu finansowego	735
22. Umowa merchandisingu reklamowego	740
23. Umowa najmu okazjonalnego	742
24. Umowa najmu wirtualnego biura	752
25. Umowa poddzierżawy nieruchomości	757

---

26. Umowa określająca sposób korzystania z nieruchomości (umowa <i>quoad usum</i>)	761
27. Umowa zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa	766
28. Umowa o nadzór autorski nad inwestycją	778
29. Umowa poręczenia spłaty pożyczki	781
30. Umowa poręczenia za dług przyszły	784
31. Umowa pożyczki udziałowca do spółki	788
32. Umowa potrącenia wzajemnych wierzytelności	792
33. Umowa barteru	796
34. Umowa franchisingu	799
35. Umowa upoważnienia inkaso	806
36. Umowa o prowadzenie rachunku powierniczego i depozytu adwokackiego	811
37. Porozumienie w sprawie spłaty zadłużenia	815
38. Umowa o zachowaniu poufności	818

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.h.** – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.) – uchylone
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.** – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.)
- k.p.c.** – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.r.o.** – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 ze zm.)
- k.s.h.** – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- pr. aut.** – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1231 ze zm.)
- pr. bud.** – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.)
- pr. not.** – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 540 ze zm.)
- pr. up.** – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.)
- pr. weksl.** – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 160)
- p.z.p.** – ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.)
- u.d.u.r.** – ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 381 ze zm.)
- u.k.w.h.** – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2018 r. poz. 1916 ze zm.)
- u.o.k.k.** – ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 369 ze zm.)
- u.p.p.** – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
- u.s.d.g.** – ustawa z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.) – uchylona
- ustawa o KRS** – ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1500 ze zm.)

- u.u.t.** – ustawa z 29.08.1997 r. o usługach turystycznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 238 ze zm.; od 1.07.2018 r. – ustawa o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych)
- u.w.l.** – ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2019 r. poz. 737 ze zm.)
- u.z.n.k.** – ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1010 ze zm.)
- u.z.z.m.p.** – ustawa z 16.12.2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1302 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

- Apel.-Lub.** – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Lublinie
- Apel.-W-wa** – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- Biul.SN** – Biuletyn Sądu Najwyższego
- MoP** – Monitor Prawniczy
- OSA** – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAB** – Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
- OSAiSN** – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i Sądu Najwyższego
- OSN** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAPIUS** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1994 r.)
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna (od 1995 r.)
- OSNCP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1964 r. do 1994 r.)
- OSNC-ZD** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP** – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPiKA** – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- Prok. i Pr.-wkł.** – Prokuratura i Prawo – wkładka
- PUG** – Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
- TPP** – Transformacje Prawa Prywatnego

Instytucje

- KIO** – Krajowa Izba Odwoławcza
- NBP** – Narodowy Bank Polski
- NSA** – Naczelny Sąd Administracyjny
- PSA** – prosta spółka akcyjna
- SA** – Sąd Apelacyjny
- SN** – Sąd Najwyższy
- WSA** – wojewódzki sąd administracyjny

WPROWADZENIE

Niezwykle często przygotowanie nawet prostej umowy, która odzwierciedlałaby rzeczywistą wolę stron, jak również umożliwiałaby należyte zabezpieczenie interesów kontrahentów, może przysporzyć wielu problemów. Niniejsza publikacja ma na celu usystematyzowanie podstawowych kwestii, jakie łączą się z przygotowaniem umowy.

Książka ta dzieli się na kilka części. W pierwszym rozdziale opracowanie prowadzi Czytelnika przez bardzo ogólne pojęcia instytucji stosunku zobowiązaniowego i oświadczenia woli, których zrozumienie, a także umiejętność przeniesienia tych pojęć na praktykę mają kolosalne znaczenie dla prawidłowego przygotowania umowy. Rozdziały drugi i trzeci pomogą Czytelnikowi przygotować komparację umowy oraz przyjąć pewien schemat jej konstrukcji. W rozdziałach tych bowiem omówiono podstawowe elementy umowy oraz przedstawiono ich możliwe do zastosowania przykłady. Rozdział czwarty w obszerny sposób opisuje dodatkowe klauzule umowne. W rozdziale tym Czytelnik znajdzie również wiele przykładów omawianych klauzul. W ostatniej części publikacji – w rozdziałach piątym i szóstym – zamieszczono wiele propozycji wzorów różnych umów – nie tylko umowy przedwstępnej, ramowej czy o świadczenie przez osobę trzecią, lecz także umów związanych z daną tematyką, takich jak umowa leasingu finansowego, o roboty budowlane czy o konsorcjum.

Ponadto tym, co odróżnia niniejszą publikację od innych pozycji dostępnych na rynku, jest kompleksowość uregulowanej tematyki. Pomimo obszerności zagadnienia autorki starały się zawrzeć w niniejszym opracowaniu informacje, które pomogą Czytelnikowi usystematyzować jego wiedzę, a w konsekwencji pomóc wypracować własną technikę sporządzania umowy.

Książka skierowana jest w szczególności do aplikantów, którzy podczas odbywania aplikacji powinni zdobyć podstawową wiedzę o technice sporządzania umów, aby później doskonalili się w tej materii. Opracowanie adresowane jest również do praktyków życia gospodarczego, którzy mają szansę ulepszyć wypracowane już techniki lub zwrócić uwagę na elementy dotychczas pomijane. Wydaje się bowiem, że każda osoba, która zajmuje się choćby w niewielkim wycinku swojej praktyki przygotowaniem umów, powinna przede wszystkim poznać pewne ogólne schematy ich sporządzania.

Zdaniem Auterek znajomość wytycznych dotyczących procesu sporządzania umowy może pomóc zaoszczędzić czas, a przede wszystkim ułatwić skonstruowanie kontraktu kompletnego pod względem formalnym i jednocześnie odzwierciedlającego rzeczywistą wolę jego stron.

*Aleksandra Cempura
Anna Kasolik*

Rozdział 1

OGÓLNE REGULACJE DOTYCZĄCE ZOBOWIĄZAŃ UMOWNYCH

1. Wstęp

Rozróżnienie umów zawieranych przez osoby fizyczne oraz umów zawieranych w ramach szeroko pojętego obrotu gospodarczego, a więc między profesjonalistami (przedsiębiorcami), nie znajduje odzwierciedlenia normatywnego. Ze względu na pewne różnice jest ono jednak wykorzystywane w praktyce. Zawarcie umowy czy też kontraktu (pojęcia zasadniczo zamienne) kreuje powstanie stosunku prawnego, który rodzi doniosłe konsekwencje przede wszystkim dla stron umowy.

Elementem, który odróżnia umowy zawierane w obrocie gospodarczym (a więc umowy między profesjonalistami) od umów z obrotu powszechnego (nieprofesjonalnego), jest między innymi większa swoboda kształtowania stosunków gospodarczych między stronami umowy (tzw. swoboda kontraktowania). Tym samym niezmiernie ważna jest poprawna konstrukcja różnego rodzaju klauzul umownych z uwzględnieniem możliwości, jakie dają przepisy dyspozytywne.

Jednocześnie ustawa nakłada na podmioty profesjonalne wyższe mierniki staranności w celu ochrony pewności i bezpieczeństwa obrotu. Zgodnie z **art. 355 § 2 k.c.** należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się między innymi przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. W tym aspekcie należy zwrócić uwagę na wyrok SN z 17.08.1993 r., II CRN 77/93, OSNCP 1994/3, poz. 69, w którym stwierdzono, że należyta staranność dłużnika, określana przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, obejmuje także **znajomość obowiązującego prawa** oraz następstw z niego wynikających w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Kolejne różnice przewidują przepisy Kodeksu cywilnego zawarte w rozdziale poświęconym zawieraniu umów, wprowadzając szczególne regulacje dotyczące składania oferty w trybie elektronicznym, dzięki którym przedsiębiorcy mogą w umowie

wyłączyć określone przepisy o charakterze gwarancyjnym (**art. 66¹ § 4 k.c.**), a także mają możliwości odwołania oferty (**art. 66² k.c.**), zasady przyjęcia oferty z zastrzeżeniem zmiany lub uzupełnienia w sytuacji, gdy odpowiedź nie zmienia istotnych treści oferty (**art. 68¹ k.c.**), dorozumianego przyjęcia oferty w sytuacji, gdy jest ona przedstawiana przedsiębiorcy przez osobę, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych (**art. 68² k.c.**).

W przypadku sporu sądowego powstałego na tle wykonania umowy zawartej w ramach obrotu gospodarczego należy pamiętać o normie **art. 74 § 4 k.c.**, który wyłącza stosowanie między przedsiębiorcami przepisów o formie pisemnej zastrzeżonej do celów dowodowych. Tym samym w sporze między przedsiębiorcami dopuszczalny jest dowód z zeznań świadków lub przesłuchania stron na okoliczność faktu dokonania czynności (zawarcia umowy) w sytuacji, gdy forma pisemna była zastrzeżona bez rygору nieważności.

Należy także zwrócić uwagę na odrębności przy konstruowaniu umów opartych na wzorcach umownych, szczególnie w odniesieniu do konsumentów (np. niedozwolone klauzule umowne).

§ Kodeks cywilny

Art. 74. § 1. Zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej bez rygору nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej.

§ 2. Jednakże mimo niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo fakt dokonania czynności prawnej jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu.

§ 3. Jeżeli forma pisemna, dokumentowa albo elektroniczna jest zastrzeżona dla oświadczenia jednej ze stron, w razie jej niezachowania dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania tej czynności jest dopuszczalny także na żądanie drugiej strony.

§ 4. Przepisów o skutkach niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami.

Art. 355. § 1. Dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność).

§ 2. Należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności.

2. Oświadczenia woli

2.1. Pojęcie oświadczeń woli

Oświadczeniem woli jest takie zachowanie, które wyraża w sposób dostateczny zamiar wywołania skutku w postaci ustanowienia, zmiany lub ustania stosunku prawnego. Zasadą jest, że do zawarcia umowy konieczne jest złożenie przez strony umowy (kontrahentów) zgodnych oświadczeń woli co do wszystkich zapisów umowy. Najczęściej mamy do czynienia z umową zawieraną w obecności kontrahentów i w tym przypadku emanacją złożonych oświadczeń woli jest umieszczenie podpisów pod treścią umowy.

Zgodnie z **art. 60 k.c.** oświadczenie woli może być wyrażone przez każde zachowanie ujawniające wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej.

Tym samym umowa co do zasady może być zawarta nie tylko w formie pisemnej, lecz także ustnej, a ponadto przez tzw. **czynności konkludentne** (czynności dokonywane *per facta concludentia*). Czynności te (zachowania) muszą jednak, zgodnie z ustawą, uzewnętrzniać wolę dokonania czynności i wywołania określonych skutków prawnych w sposób dostateczny.

Należy pamiętać o pewnych wyjątkach związanych z trybem zawierania umów (tryb ofertowy, negocjacje, przetarg i aukcja), które w przypadku umów zawieranych przez przedsiębiorców dopuszczają odstępstwa od zasady zgodności co do wszystkich elementów umowy. Mianowicie **art. 68¹ k.c.** przewiduje, iż w stosunkach między przedsiębiorcami odpowiedź na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień niezmiennych istotnie treści oferty poczytuje się za jej przyjęcie. W takim wypadku strony wiąże umowa o treści określonej w ofercie, z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w odpowiedzi na nią.

Każda umowa wymaga, aby jej strony miały świadomość jej istnienia, wymaga zgodności zewnętrznego zachowania z przekonaniem o istnieniu uprawnień każdej z nich, a zatem zachowaniem uzewnętrznionym i jasno wyrażonym. Pasywna postawa powoda w postaci nieegzekwowania jego uprawnień bez wyraźnego zwolnienia handlujących z opłat nie może być traktowana jako nawiązanie *per facta concludentia* umowy użyczenia (wyrok SA w Warszawie z 22.06.2005 r., I ACa 727/04, LEX nr 1642317).

Problematyczna jest **ocena milczenia**, które co do zasady nie stanowi oświadczenia woli. Milczenie może być traktowane jako dorozumiany przejaw woli, jeśli z całości okoliczności wynika, że takiemu zachowaniu podmiotu powinny być przypisane określone skutki prawne (wyrok SN z 16.01.1970 r., III PRN 96/69, OSNCP 1970/9, poz. 161).

Aleksandra Cempura – doktor nauk prawnych; adwokat; prowadzi kancelarię adwokacką w Krakowie; od 2016 r. pełni funkcję sędziego sądu dyscyplinarnego Okręgowej Izby Adwokackiej w Krakowie; zajmuje się sprawami karnymi oraz prawem cywilnym i gospodarczym; autorka publikacji dla prawników praktyków oraz dla aplikantów.

Anna Kasolik – adwokat; prowadzi kancelarię adwokacką; pełni funkcję sędziego sądu dyscyplinarnego Okręgowej Izby Adwokackiej w Krakowie; ukończyła studia podyplomowe z zakresu prawa autorskiego wydawniczego i prasowego oraz z prawa medycznego i bioetyki, a także studia z zakresu prawa podatkowego; autorka publikacji dla prawników praktyków oraz dla aplikantów.

Publikacja zawiera przystępne omówienie wielu rodzajów umów, z jakimi można się spotkać w praktyce obrotu. Wzory klauzul umownych przedstawiono w sposób praktyczny, z objaśnieniem i wskazaniem wariantów stosowanych w określonych sytuacjach.

W opracowaniu autorki zawarły:

- zwięzłe omówienie istotnych zagadnień stosunku zobowiązaniowego i oświadczenia woli oraz
- wiele konkretnych przykładów obrazujących konsekwencje stosowania przedstawionych rozwiązań.

W 6. wydaniu dodano nowe przykłady umów: świadczenia usług serwisowania, poręczenia za dług przysły, potrącenia wzajemnych wierzytelności, najmu okazjonalnego, o prowadzenie rachunku powierniczego i depozytu adwokackiego, określającej sposób korzystania z nieruchomości (umowa *quoad usum*), a także porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia.

Książka jest przeznaczona w szczególności dla aplikantów, którzy podczas odbywania aplikacji powinni zdobyć podstawową wiedzę o technice sporządzania umów, aby później doskonalić się w tej materii. Opracowanie zainteresuje również prawników praktyków mających do czynienia z obrotem gospodarczym, którzy będą mogli ulepszyć wypracowane już techniki lub zwrócić uwagę na te elementy, które dotychczas były pomijane.

Wzory pism zawarte w publikacji dostępne są w wersji elektronicznej do pobrania ze strony: www.umowy-gospodarcze-wzory-6.wolterskluwer.pl – po wpisaniu zamieszczonego w książce kodu aktywacyjnego. Wzory można modyfikować i dostosowywać do indywidualnych potrzeb.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

